

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נה.

עין משפט
נר מצוה

נאמר כן טוב. גבי כיבוד אב ואם דכתיב בהו' למען ייטב לך: **ופסה זו.** טי"ת שכמוהו ראשון צמורה נאמרה לטובה: **הספד.** מבינה זו לצדה הראשונה: **כאן שנה.** צמשה זו דקמיה כלאים נהוב: **בעופות למדנו** לכל עופות כלאים זה בזה מין בשאינו מינו: **טווס.** פווא"ן בלע"ז: **פסיוני מין** שליו שקורין פירדי"ן: **קועיה.** חרטומו צי"ק בלע"ז: **טייעא.** ערבי: **אליס קועיה.** ווארו עב: **קטין.** דק: **ציניו מנחון.** ציני הוכרות ניכרין בואוהו הבר מנחון: **בשיחא.** בטעינה אחת. אווה בר אינו טוען בינה שניה עד שמלך את הראשונה: **הנהיג בעינא ושיבוטא.** קשר קרון לעו ודג זה ע"פ על המים וזה מושך עמו על שפת היס: **כלאים בחוזה** לארץ לא נהגה למנוה התלויה בארץ היא וכל חובת קרקע אין נהגה אלא בארץ מן המורה: **אידי ואידי מקום חיובא.** אם היה מנהיג ספינה ציס צניי דגים של שני מינין חייב דהא דרשינן למינהו למינהו: **מיבשה:**

אמר ר' ע"כ באן שנה רבי תרנגול טווס ופסיוני בו' מהו דתימא מין אחד הוא קמ"ט. **ואע"ג** דלא אשמעי' ממנתימן דליהו תרי מיני אע"ג דרבו צהדי הדדי ולא שמעינן אלא דאיסור כלאים שייך בעופות מ"מ אחי שפיר דהכי קאמר ר"ל כאן שנה רבי כלומר כיון ששנה רבי דיש כלאים בעופות אי"כ תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה כי מסבירא דנפשין יש לנו לדעת שאלו המינים חלוקים זה מזה ואינם מין אחד ואע"ג דרבו צהדי הדדי וכיוצא בזה יש ציבמות בפרק חרש (דף ק"ג): **ובהטוקין** (גיטין נה.) אמר רבא מעדותו של רבי יוחנן בן גודגלא שהעיד על חרשת שהישהא אביה שיוצאת בעג אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לאשתי וחזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה מגורשת מי לא א"ר יוחנן בן גודגלא לא צעינן דעת ה"נ כו' פשיטא מהו דמינא כיון דלמחר כנסי שטר חוב זה בטוילי בטוילי קמ"ל אע"ג דלא דע רבא ממילתיה דרבי יוחנן בן גודגלא דלא צויהו צמה שאמר כנסי שטר חוב זה לא אלא מסבירא דנפשיה אפ"ה קאמר מעדותו שמעי' ליה וכיוצא בזה יש הרבה בגמרא: **המרביע שני מינים.** ר"י צ"ר יהודה היה מנגיה

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נאמר בהם טוב אמר לו עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב **שאלני** אם נאמר בהן טוב **אם לאו** שאיני יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה אזל לגביה א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחא ברבי חנינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי חנינא הואיל וסופן להשתבר וכי סופן להשתבר מאי הוי אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל א"ר **יהושע הוראה ט"ת** בחלומו סימן יפה לו מ"ט אילימא משום דכתיב טוב אימא **יבאמא** במטאמי השמד חד ט"ת קאמרינן אימא **יבאמא** בשוליה ט"ת בי"ת קאמרינן אימא **יבאמא** בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הכתוב לטובה תחילה שמבראשית

הדרן עלך שור שנגה את הפרה

עד **יורא אלהים את האור** לא כתיב ט"ת **וא"ר יהושע בן לוי** הוראה הספד בחלומו חסו עליו מן השמים ופדאוהו הני מילי בכתיבא: **וכן היה ועוף כיוצא בהן וכו':** אמר ר"ל **כאן שנה רבי** תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה פשיטא אמר רב חביבא משום דרבו צהדי הדדי מהו דתימא מין חד הוא קמ"ל: **אמר שמואל** אווהו ואווחו הבר כלאים זה בזה מתקוף לה רבא בר רב חנן מאי טעמא אילימא משום דהאי אריך קועיה והאי זוטא קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אליס קועיה והאי קטין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה בזה אלא אמר אביי **זה ביציו מבחוץ** וזה ביציו מבפנים רב פפא אמר הא טעונה דהא ביעתא בשיחלא והא טעונה כמה ביעתא בשיחלא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש **המרביע שני מינים שבים** לוקה מאי טעמא אמר רב אדא בר אבהו משמיה דעולא **אתיא למינהו למינהו מיבשה בעי רחבה** **המנהיג בעיזא ושיבוטא** מהו מי אמרינן כיון דעיוזא לא נחית בים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקוף לה רבינא אלא מעתה חיבר חטה ושעורה בידו וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמחייב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא **הכא אידי ואידי חיובא הוא:**

הגהות הב"ח

(א) ע"י מוס' צ"ב ק"ג. ד"ה מתיימן, (ב) צע"ל יעקב איתא ר' יהושע בן לוי, (ג) ברכות מ, (ד) מוספתא דכלאים פ"א, (ה) ובמדות ת, (ו) סנהדרין ט, (ז) [נדבכים ט, (ח) נבאשית א, (ט) ד"ה הכיב, (י) ד"ה מקיס, (יא) יורה דעה אור השלם

גמ' אם לאו שאני יודע בו. ע"י צ"ב ק"ג ע"א מורה מתיימן: שם המנהיג בעיזא ושיבוטא. ע"י ע"ז דף לט ע"א מוס' ד"ה וסימן: **לעזי רש"י** פווא"ן [פאו"ן]. טווס. פירדי"ן [פירדי"ן]. קורא עוף. כ"ק. חרשות.

מוסף רש"י

אווה ואווחו הבר. אווח של יסוד אווח של נה כלאים להרביע (בבבדות ח. המנהיג בעיזא ושיבוטא. קשר קרון לג סיס ולעו ציבשה על שפת היס שניהם מנהיגים אוחו. מהו. לוקה משום מנהיג כלאים או לא חורס צבור ובחומר ללא דוקא. לכל מרי מיני נמי אסורי (תנודין ט). הדרן עלך שור שנגה את הפרה

שנאמר בו למינהו דהיינו אפילו סמס דגים כלאים נהגה בהם: **אתיא** למינהו מיבשה. ומשנת לא נמי לוקף דמרבוי וכלל בהמתך לית לן לרבויה אלא כל מיני דיבשה שאדם רגיל לחמר אחריהם **ד** דחמך כתיב קרא דבהמתך גבי שנת: **למינהו** מיבשה. וא"ת ומה רריך ללמוד מיבשה תיפוק ליה מדכתיב בגופיה למינהו דבאלו טריפות (חולין דף ט. וסע) משמע דלי הוה כתיב למינהו צנווי של דשאים אסור להרכיב שני דשאים זה בזה וי"ל דלמינהו לחודיה לא הוה משמע שנכתב אסור כלאים אי לא חוקותי תשמרו דרש שמואל חוקות שחקתי לך כבר ומפרש ר"ת שחקק צמעה בראשית שכמו צו למינהו והיינו למינהו דיבשה דהמה ואילן דליירי ביה קרא דחוקותי אכל מלמינהו דים לחודיה ליכא למילף מיניה דגים וא"ת דסוגיא דגמרא דלא כרבינן דבפ' ד' מיתות (פאהדין דף ט. וסע) דלא מיתייבי צני נח לא כללית ולא בהרבעה אלא לא דרשינן למינהו וי"ל נהי דלא דרשינן למינהו לגבי צני נח דלא אשכחן דמוזר צהו רחמנא לגבי ישראל דהוהו גבי כללית דרשינן ליה ונ"מ לגבי דגים א"כ להרכבת אילן דקרא דשדך לא מייירי אלא צורעים והשתא דכתיב למינהו צהילן דרשינן מיניה מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבת אילן וצהא פליגי ר"א ורבינן דר"א יליף מחוקותי שחקתי לך כבר שהוהו צני נח על הכללית כלומר מלמינהו ורבינן לא ילפי מיניה אלא שגרמזו מלמינהו דמעשה בראשית ומ"מ לא נאסרו לצני נח ואחי שפיר דלתיא אפילו כרבינן מילתיה דשמואל וא"ת ל"ל למילף כללית להרבעה בהמתך משנת לרבויה עופות תיפוק ליה מלמינהו כי היכי דילפינן דגים וי"ל דלי לאו ג"ש לא הוי מפקי קרא דבהמתך ממשמעותא אכל השתא דלתי ג"ש ומפקא לקרא ממשמעותא מרבינן אפילו דגים למינהו מיבשה: **המנהיג בעיזא ושיבוטא.** וא"ת דמשמע דפשיטא ליה דבשני מינים שבים חייב והא למינהו גבי הרבעה והרכבה כתיב ולא גבי זריעה והנהגה דממוכא בפ' ד' מיתות (סע) דלא מיתסקרי צני נח בחרישה וזריעה ולא חוקותי חוקות שחקתי לך כבר כלומר בלמינהו דמעשה בראשית אלא דומיא דבהמתך לא תרביע מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרבעה וי"ל דסבירא דמוקמינן למינהו צין צישראל צין לצני נח לכל אחד כמו שמינו אסורו במקום אחר לצני נח בהרבעה ולשראל אף בהנהגה ועי"ל כי היכי דילפינן כולוהו משנת ה"כ ילפינן שנת בהמתך בהרבעה לאסור דגים בשנת במלכה והדר ילפינן כללית דהנהגה משנת: **א"ל** מעתה חיבר חטה ושעורה וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ. כגון צערוגה אחת בסמוך צפחות מג' טפחים לדרך להרחיק צין זרע לזרע דממוכא צמ" שנת פרק א"ר עקיבא (דף פה). והא דעבי ר' יאשיה חטה ושעורה וחרצן צמפולת יד להמחייב כללית הכרס קאמר אכל כללית זרעים חייב צמטה ושעורה לחודה והך סוגיא נקט כרבינן דלא צעו אלא צ' מינין אכל ר"י פליג ומלריך שלשה זרעים או מג' מינין או מג' מינין דתנן (כללית פ"א מ"ט) הזרע חטה ושעורה כאחד חייב ר"י אומר שני חטין ושעורה אחת או שני שעורים וחטה אחת או חטה ושעורה וכוסמת ובלבד שיהיו שלשה:

הדרן עלך שור שנגה את הפרה

ק א מ"י פ"ט מהלכות כלאים הלכה ה סמג לאון רפא רפב טו"שע י"ד פ"י רלז ספ"י: **קא ב ג מ"י** שם טו"שע: **שם ספ"י** ז: **קב ד מ"י** שם הל' ח טו"שע שם ספ"י ח: **קג ה מ"י** שם הל' ח:

רבינו חננאל

תרנגול וטווס ופסיוני כלאים זה בזה. פירוש בלעז פסניו, שאל ויבא שליו תרומה שאילו בשרא ואיני פסיוני. האי אריך קקיה והאי גרצא קקיה. אלא מעתה גמלא ביה. פ"י שוקיו. רב פפא אמר הא טענה חרש ביעתא בשיחלא והא טענה טובא בשיחלא. פ"י אווח בר טוענת חרש ביעתא ודוגרת עליה, ואווח של יישוב טענה ביצים הרבה וירודת אותם, ועוד ממלאת אשכול שלה ביצים טובא וירודת ודוגרת על כולן. הנהיג בעיזא ושיבוטא מהו. פ"י שיבוטא דג גדול כענין בהמה גדולה בים.